

Töpseli irti

”Töpseli irti sanon minä, se huusi,
nimensäkin sanoi, se oli joku elin,
ainakin sen näköinen ja repi irti töpselin.”

Edellä oleva lainaus on Eppu Normaalin biisistä vuodelta 1985. Laulun kehoitus on hyvä painaa mieleen kahdestakin syystä, joista kumpikaan ei toki ole kyseisen bändin musiikki.

Vattenfallin muutaman vuoden takaisen kyselytutkimuksen mukaan suurimmassa osassa kotitalouksista viihdelaitteet kuluttavat sähköä ympäri vuorokauden. Vastaajista 79 prosenttia ilmoitti pitävänsä teeveen koko ajan standby -tilassa. Vastaavasti 61 prosentissa digibokseista on valmiustila jatkuvasti päällä. Tulos ei sinänsä yllätä. Harva viitsii ottaa töpseliä irti edes pidemmän poissaolon ajaksi. Syynä tähän on inhimillisen laiskuuden ohella se, että osa viihdelaitteista nolaa työmuistinsa sähkön katketessa. Ohjelmien ja käyttöjärjestelmän lataaminen saattaa kestää jopa minuutteja, joka on aivan liian pitkä aika suomalaiselle televisionkatsojalle. Saattaahan siinä tosiaan jäädä liukuvoidemainos näkemättä, tai mennä ohi mitä Brooke kuiskasikaan Ridgelle sillä kriittisellä hetkellä. Kerrassaan kamalaa. Miten ihmeessä kansan mielenterveys kestikään putkiradioiden ja -televisionien aikana, kun laite piti käynnistää viittä vaille jos aikoi katsoa vaikkapa puoli yhdeksän uutisia?

Sovelletaanpa seuraavaksi yhden esimerkin verran Ojalan laskuoppia: jos kaikissa Suomen kodeissa sammutettaisiin televisiota ja digibokseja silloin kun niitä ei käytetä, säästyisi sähköä suunnilleen 60 000 kerrostalokaksion kulutuksen verran vuodessa. Kuulostaa melko paljolta, vai oletko samaa mieltä?

Samantapaisesti Vattenfallin kyselyn mukaan noin 10 prosenttia kuluttajista jättää pöytätietokoneensa päälle. Kannettavan jättää päälle hieman useampi eli noin 15 prosenttia. Lisäksi videot ja DVD-laitteet jäävät kokonaan päälle noin 12 prosentilla ja stereot jopa 25 prosentilla.

Myös työpaikalla kannattaa vetää töpselit irti seinästä lomalle lähtiessä. Näytöt, tulostimet ja henkilökohtaiset työasemat pärjäävät mainiosti muutaman viikon ilman sähköä. Muista myös lähtiessäsi sammuttaa valot niissä tiloissa, missä ne voi itse sammuttaa.

Toinen syy, miksi töpselit kannattaa vetää irti seinästä, liittyy kesäiseen sääilmiöön jota kutsutaan kansankielellä ukonilmaksi. Jäähileiden hankauksesta kehittynyt miljoonien volttien staattinen jännite aiheuttaa salaman, joka purkautuu yleensä pilvestä maahan. Myös pilvien välillä tapahtuu salamointia. Toisinaan salamanisku osuu rakennuksiin tai sähköjohtoihin.

Suomalaisessa kansanperinteessä ukkosella uskottiin olevan taikavoimia. Tapana oli esimerkiksi kaivaa multaa vasemman jalan alta ja hieroa sitä päähän loitsusanoja lukien tai sytyttää ukkosen iskemistä puista kitkavalkeita. Ukonilmalla satanutta vettä käytettiin syylien poistoon, luteiden häätämiseen ja niin edelleen. Jos siis näet ukonilmalla ystäväsi istuvan ulkona multaa päässään ja hierovan käsiään lätäkössä, älä soita valkotakkisia paikalle. Hän on vain löytänyt sisäisen shamaaninsa ja kaikki on ihan kunnossa.

Ainoa tapa suojata sähkölaitteet ukkoselta on ottaa töpselit irti seinästä. Aina tämä ei onnistu, sillä kodeissa on myös usein kiinteästi asennettua elektroniikkaa esimerkiksi lämmitys- ja ilmanvaihtolaitteissa. Tällöin ainoa varma keino on katkaista sähköt pääkatkaisijasta. Toki myös

kiinteästi rakennuksen sähköverkkoon asennettavia ukkossuojia on olemassa, mutta niitä ei varsinkaan vanhemmissa asuin- ja vapaa-ajan kiinteistöissä yleensä ole. Niilläkään ei saavuteta sataprosenttista suojaa, mutta kyllä ne tyhjää parempia ovat. Pistorasiaan asennettavat ukkossuojat puolestaan ovat melko turhanpäiväisiä. Todellisen ukkossuojan sijaan niillä saa ostettua lähinnä valheellista mielenrauhaa.

Turvallista ja energiapihiä kesää kaikille! Muistattehan ottaa myös henkiset töpselit irti, hengähtää vähän ja nauttia kesästä.

23. päivänä kesäkuuta 2016, Esa Halmetoja.

